

Bibliographic Data

Author	သန်းထွန်း ၊ ဒေါက်တာ	Than Tun , Dr.	Than"" Thvan‘ Dok‘ ta-	Art. TT0023J
Article Title	သာလွန်မင်းလက်ထက် အုပ်ချုပ်ရေး Administration under King Thalun Sa- Ivan‘ man"" lak‘ thak‘ ‘up‘ khyup‘ re"			
Title (Book/Serial)	မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသန အသင်းဂျာနယ် Journal of Burma Research Society			
Issue and Volume	Vol. 49 , Part 1			
Edition				
Place/ Publisher				
Distributor				
Ed. Date	June , 1966			
Pagination	p. 51 - 69			
Annotation				
Subject Terms				
Key Words				

သာ လွန် မင်း လက် ထက် အုပ်ချုပ်ရေး *

ဒေါက်တာ သန်းထွန်း **

ပြည်သူလူရဟန်းတို့၏ အားထားရာဖြစ်သော မင်းသည်ပင်လျှင် ပြည်သူတို့၏ အသက် အိုးအိမ် စည်းစိမ်တို့ကို ထိခိုက်လောက်အောင် အစီအမံ မှားယွင်းလာပါလျှင် တာဝန် လစ်ဟင်းလေပြီဟု အပြစ်ဆိုဖွယ်ဖြစ်၍ လာပါသည်။ ပုဂံမှ ငါးဆူ ဒါယကာမင်း (အေဒီ-၁၅၇၁-၉၉) သည်လည်း “ပြည်သူကို ဝမ်းနည်းအောင် ပြုဟော်မှုလေ့ရှိ ရကား”

အာစာရဝိပဏ္ဍိ (အကျင့်ပျက်စီးခြင်း) ဖြစ်ကာ ပြည်သူတို့ အကြည်ညို တန်ဆဖြင့် “ကြီးကြီး ကြပ်ကြပ် အမှုတော်ကို မထမ်း၍ အရေးတော် မပြီးသည်များ” သောကြောင့် နောက်ဆုံးတွင် ၎င်း၏ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကိုပါ ထိခိုက်လျက် “သူ့ လက်ထက်၌ ကြီးစွာသော ဆင်းရဲသို့ ရောက်ရ ချေသည်” ဟု ရာဇဝင်မှတ်တမ်းတို့၌ ဖော်ပြလျက် မော်ကွန်း တွင်ရစ်ပါသည်။ မင်းပျက်စီးသည်နှင့် အတူ တိုင်းကားပြည်ရွာလည်း ပျက်စီးရတော့ သည်။ ပုဂံပျက်သည့် ခရစ်နှစ် ၁၅၉၉ ခုမှ စ၍ ရှေ့တွင် အနှစ်ပေါင်း တဆယ့်ခြောက်နှစ်တိုင်တိုင် ဆူလူလုပ်ရှားမှုများ ရှိနေပါသည်။ အောက်မြန်မာ

နိုင်ငံတွင် ငြိမ်းချမ်းသာယာမှု မရှိသောကြောင့် လူအများပင် ရခိုင် သို့မဟုတ် ထီးဒယားသို့ ပြေးဝင်သွားကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ထိုသို့သော အခြေအနေ ဆိုးကို ထိန်းသိမ်း၍ နိုင်ငံကို ပြန်လည်ထူထောင်ရန် ညောင်ရမ်းမင်း (သီဟသူရမဟာဓမ္မရာဇာ) က စတင်ဆောင်ရွက် ခဲ့သော်လည်း နန်းသက် ခြောက်နှစ်မျှသာ စိုးစံရ သဖြင့် ခရီးဆုံးခန်းသို့ မရောက်ခဲ့ချေ။ ထိုမင်း၏ သားတော် အနောက်ဖက်လွန်မင်း (မဟာဓမ္မ ရာဇာ ၁၆၀၅-၂၇) က ဆက်လက်ကြိုးပမ်းရာ နန်းတက်ပြီး ဆယ်နှစ်ကျော်ကာမှ ပြည်ရွာ ငြိမ်း ချမ်း သာယာစပြုကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ပြည်သူ လူထု၏ စွမ်းအားကို အရဖော်သုတ်၍ ပေးနိုင် သဖြင့်သာ ငြိမ်းချမ်းသာယာခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် နှစ်ကာလအားဖြင့် တွက်စစ်လိုက်လျှင် အနှစ်အစိတ်မျှ ဆိုးသွမ်းသောကာလကို ပြန်လည် ထူထောင်ရန် နောက်ထပ် နှစ်အစိတ်ကြာကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ၁၆ ရာစု၏ နောက်ဆုံးနှစ်အစိတ်က စသည့် ကာလပျက်ခြင်းသည် ၁၆ ရာစုအဆုံးတွင် အဆိုးဝါးဆုံးအခြေအနေသို့ ရောက်၍ ထိုအခြေ အနေမှ ပြောင်းလဲတိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင်

* ၁၉၆၅-ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၇ ရက် မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်း အစည်းအဝေးတွင် ဖတ်သည်။
 ** သမိုင်းပါမောက္ခ၊ ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံဘာကြွသိလ်၊ မန္တလေးမြို့။
 ၁။ မှန်နန်းရာဇဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၀၀
 ၂။ Halliday “Immigration of the Mons into Siam” JSS, 1913. မှန်နန်း၊ တတိယတွဲ ၂၂
 ၃။ မှန်နန်း တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၁၉-၁၄၅
 ၄။ မှန်နန်း တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၄၉-၉၁

၁၇ ရာစုဦးတွင် အနှစ်အစိတ် မနေမနား ကြီးစား ကြရာသည်။ခေတ်ဆိုး နှစ်အစိတ်ဒဏ်ကို နောက်ထပ် နှစ်အစိတ်ကျော်မျှသာ ခံကြရသည်မှာ ကံကောင်း လှသည်။ ခရစ်နှစ် ၁၆၂၉ ခုနှစ်တွင် မင်းဖြစ် လာသူကို ရွှေအဖို့တွင် ပြည်သူ ကျေးဇူးဖြစ်ရာ ဖြစ်ကြောင်း ဆောင်ရွက် နိုင်ရာ အံ့လောဟု စောင့်၍ ကြည့်ကြ၏။ ခရစ်နှစ် ၁၆၄၈ ခုနှစ်တွင် ထိုမင်း လွန်သည့်အခါသို့ ရောက်မှ

တိုင်းကားပြည်ရွာ သာလွန်သောကြောင့်၎င်း ရွှေနန်းတော်ထက်တွင် သာယာစွာလွန်ရသော ကြောင့်၎င်း သာလွန်မင်းတရားဟု ခေါ်ဝေါ် ရေးသားကြကုန်၏။

ဟု မှတ်တမ်းတင်ခြင်း ခံရသည်။ ထိုမင်းကား သီရိသုဓမ္မရာဇာမဟာမိပတိ (၁၆၂၉-၄၈) ဘွဲ့ ခံသူဖြစ်၍ ယခု စာတန်းမှာ ထိုမင်း၏ လက် ထက်တွင် ပြုပြင်တိုးတက်လာသော အုပ်ချုပ်ပုံကို ချုပ်၍ လေ့လာခြင်း ဖြစ်သည်။အုပ်ချုပ်ပုံမှ ဆက် သွယ်၍ ပြည်သူလူထု၏ ရာဇဝင်ဖြစ်သော လူမှု ရေး စီးပွားရေး နှင့် ကိုးကွယ် ယုံကြည်မှုတို့ကို အသင့်အတင့် မြင်သာလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည် ပါသည်။

ယခုစာတန်းအတွက် မှီပြုမိပြုရာ ဖြစ်သော မှတ်တမ်းများမှာ

၁။ ညောင်းရမ်းမင်းတရား လက်ထက် တော်ကသည် အနောက်ဖက်လွန်မင်း သာလွန်

မင်း တရား တို့တိုင် မင်းသုံးပါးအမိန့်တော် အမည်ရှိ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် စာကြည့်တိုက်၏ ၄၅၂၃၅ ဂဏန်းအမှတ် ရေးထိုးထားသော ၁၁ ကြောင်းပေ ၅ ဂံါတထုပ်။^၁

၂။ သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့် သာလွန် မင်းမှ သည် ၁၀၉၀ ပြည့် တနင်္ဂနွေမင်းတိုင် ထုတ်ပြန်သည့် အမိန့်တော်ပြန်တမ်းစု အမည်ရှိ အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်၏ ၉၈/၁၇၁/၇ ဂဏန်း အမှတ် ရေးထိုး ထား သော ၉ ကြောင်းပေ ၅ အင်္ဂါ ၁၁ ချပ် တထုပ်။^၂

၃။ စကိုင်း ကောင်းမှုတော်ဘုရား မူလ ထိုး နှစ်မျက်နှာကျောက်စာ

၄။ စကိုင်းကောင်းမှုတော်ဘုရား ပဒုံမင်း ဆင့်ထိုး ကျောက်စာ ၆ ချပ် (ဘီ-၁။ ၂၆၂-၇၉) နှင့်

၅။ မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသန အသင်းက ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပုံနှိပ်သော ဇမ္ဗူဒီပ ဥဆောင်းကျမ်း^၃

တို့ဖြစ်ပါသည်။ မစ္စတာ ဟာပေး၏ မြန်မာ ရာဇဝင်ကျမ်းတွင်လည်း သာလွန်မင်း၏ စစ်တန်း များ အကြောင်း မှတ်ချက်တခန်း ပါသည်။^၄ ထိုစာတန်းမှတ်စုတို့ကိုပေါင်း၍ မှန်နန်းရာဇဝင် ပါ သာလွန်မင်းလက်ထက် အကြောင်း အရာများ^၅ ကို နောက်ခံထားကာ ၁၇ ရာစု၏ ပထမတဝက်

၁။ မှန်နန်း တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၂၅၂
၂။ မှန်နန်း တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၂၁၇
၃။ အောက်ခြေမှတ်ချက်တွင် ဤကျမ်းကို မင်းသုံးပါးဟု အတိုရေးမည်။
၄။ အောက်ခြေမှတ်ချက်တွင် ဤကျမ်းကို ထောင်ပြည့်ဟု အတိုရေးမည်။
၅။ အောက်ခြေမှတ်ချက်တွင် ဤကျမ်းကို ဇမ္ဗူ.ဟု အတိုရေးမည်။
၆။ G. E. Harvey: "Thaluns' Inquest, etc." *History of Burma*, London, Longman, 1925, pp. 347-52.
၇။ ဇမ္ဗူ.(၉၉၉ ခု) ၆၃

မြန်မာနိုင်ငံ လူမှုရေးရာဇဝင်ကိုလည်း တတ်စွမ်း သမျှ ဖော်ထုတ်ပါမည်။

မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ၁၇ ရာစုဦးက နယ် နိမိတ်ကို စတင်ဖော်ပြလိုပါသည်။ ယခင်က ရတနာ ပူရဟု ခေါ်တွင်သော်လည်း ခရစ်နှစ် ၁၅၉၈ (၉၆၀ပြည့်) က စ၍ ရွှေဝဲဟု အမည်ပြောင်းလဲ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့သော နေပြည်တော်ကို မဏ္ဍိုင်ပြု၍ မြန်မာပြည်၊ သျှမ်းပြည်၊ ယွန်းပြည်၊ ကလိုင်ပြည်၊ အဝင်အပါ နိုင်ငံတော်သည်

အရှေ့ကိုလားသော် သံတံဘား၊ အနောက်ကို လားသော် ပင်လယ်နား၊ တောင်ကို လား သော် ယိုးဒယား၊ မြောက်ကို လားသော် ရေပေါ်မီး ငါးနားကြီး အက္ကပတ်ကသည်း တို့နေရာ^၁

အထိ ပိုင်ခြားသတ်မှတ်ပြီး ရှိသည်ဟု ၉၉၉ ခု ကဆုန်လပြည့်နေ့ ထုတ်ပြန်သော အမိန့်တော် ပြန်တမ်းတွင် ပါရှိသည်။ သဘောအချုပ်အားဖြင့် အရှေ့တွင် ကောင်ဟန်^၂ ဇင်းပယ် လင်းဇင်း^၃ အထိ၊ အနောက်တွင် ရခိုင်ကမ်းရိုး ဘင်္ဂလားပင်လယ် အော်အထိ၊ တောင်ကို မဒ မပင်လယ်ကွေ့ ကမ်း ရိုးအလွန် ဓားဝယ် တနင်္သာရီအပါ ယိုးဒယား အထိ၊ မြောက်၌ ချင်းတို့ဒေသကစ၍ ကသည်းတို့ ဒေသအထိဟု ဆိုလိုသည်။ သို့သော် အနောက်တွင် စင်စစ်အားဖြင့် ရခိုင်သည် ထိုစဉ်က မြန်မာ ပိုင်နက်တွင် ပါမည် မဟုတ်ချေ။

ကျန်နယ်မြေအပိုင်းအခြား အတွင်းရှိ မြန်မာ တို့ ပိုင်နက်တွင် ခရစ်နှစ် ၁၆၅၀ (သက္ကရာဇ် ၁၀၁၂ ခု) တွင် ရေးထိုးထားသော စစ်ကိုင်း ကောင်းမှုတော် အမည်ရှိ ရာဇမဏိစူဠာကျောက် စာ အရ

စကု စလင်း လယ်ကိုင်း ဖောင်လင် ကလေ သောင်သွပ် အစဟိသဝ်ပြုကြိတို့၏ တပ်ရာ သူနာ ပရန္တတိုင်၊ ပုက အဝ ပင်ရ မြင်စိုင် အစဟိသဝ် ပြုကြိတို့၏ တပ်ရာ တမ္ပဒိပ တိုင်၊ သီဗော ညောင်ရွှေ မိုင်နဲ အစဟိသဝ် ပြည်ကြိတို့၏ တပ်ရာ ကမ္မောဇတိုင်၊ ဗမ် ခေလုမ် စန္ဒာ အစဟိသဝ် ပြုကြိတို့၏ တပ်ရာ ဇိန်တိုင်၊ သရေခေတ္တရာ ဥဒေတရစ် ပန်တောင် အစဟိသဝ် ပြုကြိတို့၏ တပ်ရာ သီရိခေတ္တရာမတိုင်၊ ကေတုမတီ ဇယဝတီ အစဟိသဝ် ပြည်ကြိတို့၏ တပ်ရာ ဇယဝဆုန တိုင်၊ ဟံသာဝတီ ဒိဂုံမ် ဒလ ကုသိမ်ရောင်မြ မုတ္တိမ အစဟိသဝ် ပြည်ကြိတို့၏ တပ်ရာ ရာမညတိုင်၊ ကျိုင်တံမ် အစဟိသဝ် ပြည်ကြိ တို့၏ တပ်ရာ ခေဝမရတိုင်၊ ဇင်းမယ် ကျိုင်သျှ အစဟိသဝ် ပြုကြိတို့၏ တပ်ရာ ဟရိပူဇတိုင်၊ ကျိုင်ရုံမ် မိုင်စဉ် အစဟိသဝ် ပြုကြိတို့၏ တပ်ရာ မဟာနဂရတိုင်^၄

တို့ပါဝင်သည်ဟု သိရပါသည်။ ယခုခေတ် အတိုင်း အတာအားဖြင့် အနောက်တွင် ရခိုင်လျှော့ ၍ အရှေ့၌ ဟရိပူဇနှင့် မဟာနဂရတို့ ပိုလာ၏။

၁။ မင်းဆုံးပေး (၉၆၀ ပြည့်) ၃၃၃
၂။ ဇမ္ဗူ. (၉၉၉ ခု) ၆၃
၃။ ? Keag hung · See Harvey, *Burma*, p · 347.
၄။ Vienchang · See Harvey · *Burma*, p · 100.
၅။ ကောင်း ကောင်းမှုတော်ကျောက်စာ ၁၀၁၂ ခု မျက်နှာဖက်စာကြောင်း ၆၇-၇၁၊ မှန်နန်း ထုတ်ယူသူ စာမျက်နှာ ၂၃၇

ဖော်ပြပါ တိုင်းနယ် ပြည်နယ်တို့၌ တွေ့ရှိရမည့် လူမျိုးတို့ကို (အက္ခရာစဉ် ဖော်ပြရလျှင်) အင်းကျယ်၊ ကဒူး၊ ကရင်၊ ကုလား၊ (ဟိန္ဒူ) ကုလားပျို (ပသီ)၊ ကချင်၊ ကညည်း၊ ချင်း၊ ဂျမ်း၊ ဇင်းမယ်၊ တရက်၊ တရုတ်၊ တလိုင်း (မွန်)၊ ဓန၊ ပလောင်၊ ပလေး၊ ပုဏ္ဏား (မြတ်ဏ)၊ ဘရင်ဂျီ၊ ယွန်း၊ ရခိုင်၊ လဝ၊ လူး၊ လင်းဇင်း၊ သက်နှင့် သျှမ်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင် ကုလားပျိုဟူသည်မှာ ပသီဘဝသဘဝင် လေးသည်နှင့် သေနတ်စုံတို့ဖြစ်၍ ဘရင်ဂျီမှာ ပေါ်တူဂီလူမျိုးများဖြစ်၍ သေနတ်နှင့် အမြောက်အမှတ်မီးများဖြစ်ပါသည်။ ထို့နိုင်ငံခြားသားတို့ မိမိတို့ တိုင်းပြည် ပြန်လျှင် နေအိမ်ကို ရောင်းချသွားခွင့် မရှိကြောင်းကိုလည်း သိရပါသည်။ ယခုဖော်ပြပါစာရင်းမှာ အမိန့်တော်များ၌ ပါလေ့ရှိသော အမည်များသာဖြစ်ရကား အကယ်စင်စစ် မြန်မာနိုင်ငံတိုင်း၌နေသော လူမျိုးအရေအတွက်သည် ထို့ထက်ပိုရန်သာရှိပါသည်။

တဆယ့်ခုနစ်ရာစုဦးက မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေကို ခန့်မှန်း၍ရနိုင်စရာ အထောက်အထား တခု ရှိပါသည်။ ခရစ်နှစ် ၁၆၉၅ ခုနှစ် ထုတ်ပြန်သော လက်နက်ကိုင် စစ်သည် အင်အား တိုးချဲ့ရမည် ဟူသော အမိန့်တော်တွင် ညောင်ရမ်းမင်းနှင့် အနောက်ဖက်လွန်မင်းတို့ လက်ထက်က လက်နက်ကိုင်စစ်သည် ၂၀၀၀၀၀ သာရှိသည်ဟု ဖော်ပြ၏။^၁ ထိုမင်းများလက်ထက်က အာဏာစက် ပျံ့နှံ့ရာ နယ်နိမိတ် အကျယ်အဝန်း သေးငယ်သေးသဖြင့် ထိုမျှစစ်သည်ကိုသာ စု၍ရသည်။ သာလွန်မင်းက သေနတ် ၁၀၀၀၀၀၊ အမြောက် ၁၀၀၀၀၊ လေး

၅၀၀၀၀၊ ရဲလှေ ၁၀၀၀၊ ကင်းလောင်း ၅၀၀၀၊ ကာ ၅၀၀၀၀၊ လွှား ၅၀၀၀၀ အလိုရှိသည်။ ရအောင်စုဟု အမိန့်ထုတ်သည်။ ဤမျှများပြားသော လက်နက်တို့ကို စွဲကိုင်ရန် စစ်သည် လေးသိန်းခန့်လိုမည်ဟု ခန့်မှန်းနိုင်ပါသည်။ ယခင် မင်းတို့ထက် အဆန္ဒစိတ်ဆယ်မျှတိုးချဲ့လိုသည်ဟု ဆိုလိုရာ ရောက်ပါသည်။ လူငါးယောက်ရှိ တအိမ်ထောင်လျှင် လူတယောက်ထက်၍ စစ်မှုထမ်းရပြန်သော အချိုးနှင့် မှန်း၍ကြည့်လျှင် လူဦးရေမှာ နှစ်သန်းခန့်ရှိပေမည်။ ထိုနှစ်သန်းတွင် လူချားစုမှာ လယ်ယာ ကိုင်းကျွန်းကိုမှီ၍ အသက်မွေးသည့် စိုက်ပျိုးရေးသမားများဖြစ်ချေမည်။ မင်းမှုထမ်းမဟုတ်သော ပြည်သူ့အများကို အသည်ဟု သာမညအားဖြင့် ခေါ်ပါသည်။ စစ်မက်အင်္ဂါကြောင့် ပြည်ရွာပျက်သဖြင့် လူဦးရေ လျော့နည်းသည်ကို ပြန်လည်ပြည့်စွက် ထူထောင်ရန် နယ်ခြားဒေသမှ လူများကို ရွှေ့ပြောင်း နေရာ ချသွားပေးခြင်း ပြုပါသည်။ မှတ်တမ်းတခု၌

အညာကလာသည့် ရှမ်းလူ မြင်းရည် ကချင်ကရင် အင်းကျယ် ယောက်ျား မိန်းမတို့ကို တမြို့ကို အသည် ၃၀၀၊ ရွာကို ၁၅၀၊ တိုက်ကို ၁၀၀၊ တိုက်ဝင်ကျေးသီး ရွှေရွာတို့မှာ ၁၅၀ အပ်တော် မူသည်^၂

ဟု တွေ့ရပါသည်။ စစ်မက်အင်္ဂါထူပြော၍ မကြာခဏ လုပ်ဆောင် စီးပွားပျက်၍ သတ်ဖြတ်ညှိုးဆဲခြင်း ခံရသော ခေတ်ကို ကြုံခဲ့ကြရသဖြင့် မင်းပြောင်း မင်းလွဲ

၁။ Feringhi · See Harvey: *Burma*, pp.348-၅
 ၂။ Lao Shan tribes around Chiengmai. See Harvey: *Burma*, p. 166
 ၃။ မင်းဆုံးပါး (၉၉၀ပြည့်) ၆၁
 ၄။ စာမျက်နှာ ၁၄၀

ရှိလျှင်သော်၎င်း၊စစ်ဖြစ်ပြီဟု သတင်းစကားကြားလျှင်သော်၎င်း၊ပြည်သူတို့ အထူးတုန့်လှုပ်ခြင်း ဖြစ်ပေမည်။ လှုပ်ခင်းဆောင်တာကိုတုန့်ကာ ပြေးပုန်းပေမည်။ သို့သော် ယခုတကြိမ် မင်းပြောင်းခြင်းကား ကြောက်လန့်ဖွယ် မဟုတ်ကြောင်းကို အနောက်ဖက်လွန်မင်း နန်းတက်သည့် ခရစ်နှစ် ၁၆၀၅ (သက္ကရာဇ် ၉၆၇ ခု၊ တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၁၃ ရက်နေ့) က အောက်ပါအမိန့်တော်ကို ဆင့်နှင့်လည်၍ ပြည်သူတို့ကြားအောင် ဖတ်ရ၏။

ဘုန်းတော် အလွန်ကြီးမြတ်တော် မူလှသော အသျှင်ဘဝရှင် မင်းတရားကြီးဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ခမည်းတော်ဘုရား အရိုက်အရာတော် ဖြစ်သော ရွှေဝပြည်ကြီး၌ ငါ ရွှေနန်းစံတော်မူသည်။ ရောင်းဝယ်နေထိုင်မြဲ ရောင်းဝယ်နေထိုင်ရမည်။ အထိတ် အလန့်မရှိစေနှင့်။ နေထိုင်ရောင်းဝယ်စေ

ဟု ပြည်သူတို့ကို စိတ်ချမ်းသာအောင် ပြောကြားရ၏။

သာလွန်မင်းလည်း ထိုကဲ့သို့ပင် ခရစ်နှစ် ၁၆၂၉ (၉၉၁ ခု) ပုဂိုးကို ရပြီးနောက် ညီတော် မင်းရဲနော်ရထာကို ပြည်ရွာမထိတ်မလန့်အောင် မောင်းကြေးနင်း ခတ်စေသည်။ သို့သော် ၁၆၃၇ ခုနှစ် တရုတ်စစ်ရောက်လျှင် ခခဲရန် ပြင်ဆင်သောအခါ၌ လမ်းနှင့် လွတ်သောနေရာများတွင် အကြောင်းမဲ့ မခြောက်ခြားရလေအောင်၊

စော်ဘွား မြို့စား တပ်ပေါင်းစားတို့ကိုလည်း မြို့ရွာစီရင်နက်တို့၌ စစ်သည်ရဲမက် မဝင်မထွက်ရအောင် ခန့်ထားစေရမည်။ အထိတ်အလန့်

မရှိစေနှင့်။ နေထိုင်ရောင်းဝယ်မြဲ ရောင်းဝယ်စေ။ ဝန်တို့က စာသင့်အောင်မှာ၊ ဟု အကျိုးအကြောင်း စုံလင်အောင် စာရေး၍ အဝေးအလန်က လူများ မထိတ် လန့်အောင် စာရေး အကြောင်းကြား စေသည်။ စစ်လမ်းကျသော အရပ်တို့၌ကား ပြည်သူကို တတ်နိုင်သလောက် သက်ညှာသော အားဖြင့် အမိန့်တော် ပြန်သည်မှာ၊

မိုးဝန်မြို့သို့ စစ်အင်္ဂါလေးပါးနှင့် ချီတော်မူရာပါသည့် မင်းသား၊ ဗိုလ်မှူး၊ တပ်မှူး၊ ဝန်၊ ဝင်းမှူးတို့မှစ၍ အုပ်စုတပ်ပါ စစ်က၊ နှာခံ၊ တပ်ရေး အရာ အကြပ် အကွပ်တို့၊ အုပ်စု သူရဲသူခက်တို့သည် လမ်းခရီး ဆိုင်သင့်ရာ မြို့ရွာတောနေများတွင် ကြက် ဝက် နွား ကျွဲ ဆိတ်တို့မှစ၍ သူ့အသက်တို့ကို သတ်စားခြင်းမပြုကြည့်ရှောင်ရမည်။ အရှင်မပေးသော ဥစ္စာကို မလုမယူ မဖျက်ဆီးစေနှင့်။ သမီးပျို သားပျိုတို့ကို အညှင်းအပမ်း မရှိစေနှင့်။ ဥစ္စာကြေးငွေ အဆောင်အရွက် တို့ကို မဖျက်မဆီး စေနှင့်။ အိမ်ခထောင်မေးနား ယောက်ျား မိန်းမတို့ကို မသိမ်းမယူစေနှင့်။ လူကိုလူခြင်း အထိုးအခတ် အပုတ်အခတ် မရှိစေနှင့်။ ခိုက်ရန် ဒေါသမောဟ မာန်မာနတို့ကို ချုပ်တည်းစေ။ မင်းရှိန် စိုးရှိန် ကပ်ခို၍ အာဏာထုတ်ပြ တောင်းဆိုသူကို ဆင်းရဲသားတို့က မပေးစေနှင့်။ တပ်တော်နှင့် အနီးအဝေး မထွက်မသွားစေနှင့်။ ဆင်မြင်း ကြောင်းစားသည့် အရာမှာလည်း တပ်တော်နှင့် မဝေး အနီးအပါးတွင်သာ ကြောင်းစားစေ။ လူ အစောင့် အနေ

၁။ မင်းသုံးပါး (၉၆၇ ခု) ၁
၂။ မုန်နန်း၊ တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၂၀၀

အကြည့်အရှု မလစ်မဟင်း စေနှင့်။ နောက်
 တော်လိုက် အစုစု ကျွန်တော်မျိုး တို့တွင်
 အချင်းချင်း ခိုက်ပွားရန်စစ် မရှိစေနှင့်။
 အလော်အလည်ပြိုင်၍ မဆိုစေနှင့်။ အသောင်း
 အကြမ်း မပြုစေနှင့်။ အပ်ထားသော ဘဏ္ဍာ
 တော်များကို မယိုမယွင်း စေနှင့်။ လက်နက်
 ကိရိယာ အပ်တော်မူသမျှ အပျက်အစီး
 အကျိုးအပဲ့ မရှိစေနှင့်။ ပေါက်ပြတ်ရာ အနာ
 မလွတ်မကင်းရှိသည့် ဘဏ္ဍာတော်များကိုပြု၍
 အစီရင်ခံစေ။ မကောင်းလျှင် ပြင်လုပ်၍
 အပ်မြဲအပ်။^၁

ဟူ၍ ဖြစ်၏။

ဤတွင် သူရဲတို့နှင့်တကွ အခိုင်းအစေ ပါသွား
 သူတို့ လိုက်နာရမည့် စည်းကမ်း ကောင်းပုံကို
 လည်း တပါတည်း တွေ့ရပါသည်။ အချုပ်အား
 ဖြင့် တပ်တွင်း စည်းကမ်းသေဝပ်ရေးနှင့် ပြည်သူကို
 အကြောင်းမဲ့ မညှဉ်းပန်းရေးကို မူတည်ကြောင်း
 ရဲရဲ ပြောနိုင်ပါသည်။ ပြည်သူ၏ မေတ္တာကို ခံယူ
 သည်မှာလည်း အောက်ပါ အမိန့်ဖြင့် ထင်ရှား
 ပါသည်။

အရပ်အကွက်တွင်နေသည့် အသက် ခြောက်
 ဆယ်ကျော် ခုနှစ် ဆယ် သူ ရှစ်ဆယ်သူတို့ကို
 ကျောင်းဘုရားသွား၍ ကိုယ်စားတော် တင်လှူ
 ပူဇော်စေ ဝန်တို့စီရင်

ဟု အမိန့်တော် ရှိဘူး၏။ မင်းမှုထမ်းတို့က
 ပြည်သူကို အမြဲတစေ ဂရုပြု ညှာတာရန် အထွေ
 ထွေ အုပ်ချုပ်ရေး စည်းကမ်း သဘောမျိုးဖြင့်
 ခရစ်နှစ် ၁၆၃၅ (သက္ကရာဇ် ၉၉၇ ခုနှစ်) ထုတ်
 ပြန်သော အမိန့်တော်တခုတွင်၊

ကျေးမက်ရွာပြည်စားသည် ကွမ်းပင်ပျိုးသော
 အတူ နေလွတ်အောင် အရွက်ပျိုး၍ အရွက်ရင့်
 ရာကို ဆွတ်ခူးရောင်းချစားသောက်၍ အသက်
 မွေးသည့်သဖွယ်၊ ရွာပြည်တွင် ယုံသည့် ကျွန်
 တို့ကို အမြဲနေစေ၍ ရွာသား ပြည်သားကို
 မင်းကျေး မင်းကျွန် လျှပ်စား အနိုင်မကျင့်
 ရအောင် တားဆီး၍ ရွာဘုန်း ရွာလုပ်ကို
 စောင့်ကြပ်၍ အစုအစည်းအတိုင်းကို ချောင်း
 နှောင်း မေးမြန်းစေ၍ ပြုစု၍ ရွာကို ရွာစား
 မှီ၊ ရွာစားကို ရွာသားမှီ၊ ပြုစုသိမ်းပိုက်၍စား၊^၂

ဟု ပါရှိ၏။ “ကျေးတော်မျိုး အသည်အလာ”
 တို့ မပင်ပန်းရန် အရေးကြီးကြောင်းပြု၏။ ကျေး
 ရွာမှ ရသည့်အခွန်ကိုသာ မက်မော၍ ကျေးရွာ
 စည်ပင်အောင် မလုပ်လျှင် ရာဇဝတ် မကင်းဟု
 ယူဆ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်

ငှက်သည် အသီးရှိခါသာ အပင်ကို နားသကဲ့
 သို့ အခွန်ခံသာ ရွာကိုသွား၍ ပြန်၍မကြည့်။
 ငှက်ကဲ့သို့ မရှိစေနှင့်။ စားဟန်တတ်စေ။ ရွာ
 ပြည်ကို မပြု။ စားရသောက်ရအောင်သာ စီရင်
 သော် ကွပ်မည်^၃

ဟုအမိန့်တော်ထား၏။ မင်း မိန့် မင်းအာဏာ
 ကို အလှူသုံးစားပြု၍ ပြည်သူကို ညှဉ်းဆဲခြင်း မရှိ
 လေအောင် အမိန့်တော်ထားပြန်သည်မှာ

ပြည်ရေးတိုင်းရေး စသော ဆင်းရဲသားတို့ကို
 ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်၍ မြို့ရွာတွင် မနေဝံ့ ထွက်
 သွားသည်များကို ရွှေနားတော် ကြားလျှင်
 ဝန်တို့ နှစ်ခွန်းချေရမည် မမှတ်နှင့်။ ကြီးစွာ
 သော ရာဇဝတ်တော်ကို ခံရလိမ့်မည်^၄

၁။ မင်းသုံးပါး (၉၉၉ ခု) ၁၄၄-၆
 ၂။ မင်းသုံးပါး (၉၉၇ ခု) ၁၁-၁

၃။ မင်းသုံးပါး (၉၉၇ ခု) ၈၁
 ၄။ မင်းသုံးပါး (၉၉၉ ခု) ၁၃၆

ဟု တွေ့ရ၏။ မင်းမှုထမ်းနှင့် ရွာမြေ အကြီးအကဲ တို့ကို ပြည်သူလူထုအပေါ်၌ အမြဲ သက်ညှာရန် ပြည်သူ့အရေးကို ရှေ့တန်းထား၍ ညွှန်ကြားနေခြင်းဖြစ်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ပြည်သူတို့ အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ခံရခြင်းဖြစ်၍ ယခုမ အာဏာထားတားမြစ်ရသည်ဟုလည်း ယူရန်ရှိပါသည်။ ပြည်သူတို့ ခိုးသေးမီးပွား အန္တရာယ်မှ ကင်းလွတ်အောင် အစီအစဉ် ပြုပေး၏။ မီးအန္တရာယ် အတွက် အောက်ပါ အစီအစဉ်ကို ပြုသည်။

အရပ်အကွက်သားတို့မှာ လူကြီး လူဆော်နှင့် အပြည့်အစုံ ရှိသည်.....ခိုးသေးမီးပွား မပေါ်မထွက်ရအောင် ညှဉ်းနှေးနှိုးဆော်၍ တအိမ်ကို ချိတ်ချိတ်သော ဝါး ၁၀ စင်း တန်သည် ၅ စင်းတန်သည် စိုက်ထောင်၍ အိမ်မိုးမှာလည်း ရေအိုး ရေပြည့်တင်စေ။ ထမင်း ဟင်းချက် ပြုတ် သည်မှာလည်း ကျင်းကို စောက် ၃ တောင် တူး၍ ချက်ချိန်ကိုသာ ချက်စေ။ နံနက် ၄ ချက်တီးကျော် ၃ မောင်းက ချက်ပြုတ်၍ မီးသေငြိမ်းစေ။ ညနေ ၃ ချက်တီးကျော် ၂ မောင်းတွင် လက်မထောင်မှူးတို့က မောင်းသံပေးလျှင် ထမင်းချက်စေ။ ည (နေ) ၃ ချက်တီးကျော် ၇ မောင်းကို မီးသေငြိမ်းစေ။ ချက်ပြုတ်ချိန် မောင်းသံပေးသည့် အချိန်တွင်းက လွန်သည့်အချိန်တွင် တအိမ်မျှ မီးပွားမီးပေါက် မီးပွင့် မရှိစေနှင့်။ မီးကျင်းတွင် မီးဆော်တို့ အမှိုက်ကြက်မွေးနှင့်တို့၍ စမ်းသပ်စေ။ သေငြိမ်းချိန်ကာလဖြစ်လျက် မသေငြိမ်းစမ်းသပ်သည့် အမှိုက် ကြက်မွေးကို စွဲကပ်

လောင်လျှင် မီးရှိသည့် အိမ်ရှင်ကို ရွှေရိုးမှာ အပ်စေ။ လမ်းခရီး လမ်းကူး လမ်းကြား လမ်းကျော်ပြင်အတွင်း အိမ်များမှာလည်း ဆေးအိုးဆေးတန် သောက်၍ မသွား မလာစေနှင့်။ သွားလာသူတို့ကို တွေ့လျှင် ဆေးအိုးဆေးတန်ကို လှူဒါန်းထား၍ အချက် ၁၀၀ ရိုက်။ မီးဆော်ကို တနေ့ငါးကြိမ် လှည့်ပတ် စမ်းသပ်စစ်ကြောစေ။

သူခိုး အန္တရာယ်အတွက်မူ အောက်ပါ အတိုင်း စီစဉ်ထား၏။

ညဉ့်မှ ညဉ့်ခင်း မှာလည်း အမှုအခင်း မရှိသည်ကို ညဉ့် ၁ ချက်တီးကျော်လျှင် မသွား မလာစေနှင့်။ အမှုအခင်းရှိ၍ သွားလျှင် မီးအိမ် မီးအိုးနှင့်သွားလာစေ။ သူခိုးသူဝှက်တို့ အိမ်ရာကျကျ ဖောက်ယူတက်ချိုးသည်ကို သိ၍ ဖမ်းကြော်လျှင် ကြားသမျှ ဝန်ရံ ဖမ်းဆီးစေ။ ကြားထောက် သိထောက် သင့်လျက် မလာမရောက် မညီမညာနေလျှင် နေသူတို့ကို အချက် ၅၀ ရိုက်။

ဟု အမိန့်တော်ရှိ၏။ ထို့ပြင် ကျေးရွာ များတွင် လူဝင် လူထွက်နည်းလေ အမှုအခင်း နည်းလေ ဟု ယူဆဟန် တူသည်။ “တစုကသည် တစုသို့ အဝင်အထွက် မရှိစေနှင့်” ဟူ၍၎င်း၊ “ထွက်ဝင်ပေါင်းရှက် မရှိစေနှင့်” ဟူ၍၎င်း၊ ကြပ်ကြပ်တည်းတည်း ထိန်းသိမ်းစေဟူ၍လည်း နှိုးဆော်၏။ အဝင်အထွက်ကို လုံးဝ မြစ်တား၍ မရနိုင်လင့်ကစား နည်းပါးရမည်ဟု ဆိုလို၏။ နိုင်ငံတော် ကျယ်တိုင်းဖြန့်၍ နေကြသော်လည်း မျိုးရိုးအဆက်

၁။ မင်းသုံးပါး (၉၉၉ ခု) ၁၃၀-၂
၂။ မင်းသုံးပါး (၉၉၉ ခု) ၁၃၂-၃

၃။ ဗျူ. (၉၉၉ ခု) ၆၄
၄။ မင်းသုံးပါး (၉၉၉ ခု) ၇၂

သားမြေးအထိ သိသာအောင် စာရင်း ရှိစေခြင်း
ငှာ အမိန့်တော် တခုတင် တရွာကသည် တရွာ
မထွက်မသွားစေနှင့်။ ထွက်သွားခင်းရှိ၍ ထွက်သွား
လျှင် မည်သည့်ရွာမှာ နေလိမ့်မည်ဟူ၍ သိစေ^၁ ဟု
အတိအကျ သိသေး၏။ ဝင်ထွက်သွားလာ နေသမျှ
ကိုလည်း အကြီး အကြပ် တို့က ဖစ်မြစ်နှင့်တကွ
သိရှိထားရချေမည်။ ယင်းကို ရည်ညွှန်း၍

ရွာသူကြီး အသည်ကြီး တို့သည် ရွာတွင်
မင်းကျေး မင်းကျွန် မင်းသား မင်းမြေး အမှူး
အမတ် ကျွန် ကျောင်းလူ ဘုရားလူ အပေါက်
အကျ နေလှသ၍ကို မည်သူလူမျိုး မည်သည့်
လူဟူ၍ သိမြင်စေ။ ကောင်း မကောင်းကို
ဆုံးမပိုင်စေ။ မင်းမူ ပြည်ရွာမူ ကိုလည်း အမှု
ရှိလျှင် ရုံးစု စီရင်ပိုင်စေ။ ရွာတွင် တရွာနှင့်
တရွာအကြားတွင် လူပျက် လူသွမ်း လူညစ်
တို့သည် သိသော်သာ တွေ့သော်သာ တမံ့ ၊
မသိ မတွေ့သော် တို့ကို ဘစာပြုရမည်နည်း
ဟူ၍ မုဒိန်း ဓားပြ အလှ အယက် တောစွန်အံ
နားမရှိစေနှင့်။ သိလျှင်ကြားလျှင် တရွာလုံး
အံ့၍ ရွာစည်းရွာစပ်ကို ရုံး၍ရှာစေ။ မရှာ
မလိုက် မရသော် ရွာနေသ၍ကို တိုင်ကြီး အမြဲ
ထည့်မည်။ ရွာသူကြီး အကြီးပြုသူကို အကွရာ
ထိုး၍ ဆင်စာရိတ် ထည့်မည်။

ဟု အမိန့်တော် ထားပြန်သည်။ သည်တကြိမ်ကား
ပြည်သူနှင့် အကြီးအကြပ်တို့ စပေါင်း တာဝန်ယူ
ခြင်းကို သင်ကြားပေးခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ လူဆိုး
လူသွမ်းကို မိဘ မျိုးရိုးနှင့် တကွ သိထားရမည်။
သို့မှ အမြန်ဆုံး ဖမ်းဆီးယူနိုင်မည်။ ရွာသူရွာသား

၁။ မင်းဆုံးပါး (၉၉၈ ခု) ၁၀၀
၂။ မင်းဆုံးပါး (၁၀၀၇ ခု) ၃၄၉-၅၀
၃။ မင်းဆုံးပါး (၉၉၈ ခု) ၈၈
၄။ မင်းဆုံးပါး (၉၉၇ ခု) ၇၉

အားလုံးဝိုင်း၍ ဖမ်းရမည်ဟု အမိန့်တော်ရှိခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။ ပေးမြဲ ဆောင်မြဲ အကောက်အခွန်
ထက် ပြည်သူတို့ ပို၍ မပေးရအောင်လည်း သတိ
ထား၍ နှိုးဆော်ပြန်သည်မှာ

ကောက်ရိုး ဟူသမျှသည်.....အစဉ်
လက်စွဲစာ၊ ရွှေပြည်စိုးတွင် ရှိသည့် စာရင်း
အတိုင်းကိုသာ ကောက်ခံစေ။.....လက်စွဲ
စာရင်း အစဉ်ကို လွန်၍...လက်စား ကြီးလျှင်
မည်သည့် ဟူသရွေ့ မဆိုနှင့်။ ဆေးလယ်တွင်
အပေါင်အလက်ဖျက်၍ဖြစ်^၂

ဟူ၍ တွေ့ရသည်။ ထုံးစံ ကောက်ခံမြဲထက် ပိုလျှင်
ပြည်ရွာခြောက်ခြားမည့်ဘေးကို ကြိုတင်ကာကွယ်
ပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဖော်ပြ ပြီးခဲ့သည့် ကောက်
နုတ်ချက်များအရ “ပြည်သူတို့ ဝမ်းနည်းအောင်”
မပြုအပ်ဟူသော အချက်ကို သာလွန် မင်းတရား
အထူး ဂရုစိုက်ကြောင်းသိရလျက် ထိုအုပ်ချုပ်ပုံ
မျိုး လက်အောက်၌ ပြည်သူ မနှမ်းနယ်ဟု
ကောင်းစွာ မှန်းဆနိုင်ပါသည်။

သာလွန်မင်း ကိုယ်တော်တိုင်က ပြည်သူကို
ဘယ်သို့ သဘော ထားသည်ကို စုံစမ်းရန် လိုပေ
ဦးမည်။ ခရစ်နှစ် ၁၆၃၈ (သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်
တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၃ ရက် ၆ နေ့) အမိန့်
တော်တမ်းကြီးတွင်

ရွှစ်ပြည်ထောင်ကို အစိုးရတော် မူသော
မြင်သ၍ ရှိသ၍သော လူတို့၏ အရှင်မင်းကြီး
မင်းမြတ် အစိုးရခြင်း ငါဖြစ်တော် မူသည်။

သည် မြင်သ၍ လူသည် မင်းတယောက် ကိုသာ မှီ၍ ဖြစ်သည်။ မင်းပပိုင်သူ ရှိသည် မဟုတ်။

ထိုသို့ မင်းပိုင်သည် လူဟူသမျှကို ရောက်ပေါက် ရာရာသွား၍ ထင်မြင်ရာရာ စည်းမဲ့ ကမ်းမဲ့ နေသာ တော့မည် မဟုတ်ချေ။ “စုရုံးစည်းနှောင်ကြောင်း အရိုး” ရှိ၏ဟု ဆိုပါသည်။ မင်း၊ ရဟန်း၊ သူကြွယ်၊ သူဆင်းရဲဟု လေးမျိုးအပြင် အမှုထမ်းတို့ကိုလည်း အစုအငန်းနှင့် ဖွဲ့စည်းထားရ၏။

စစ်သည်အင်္ဂါလေးပါးဝယ်လည်း တကျိပ်ကို ခေါင်းတယောက်၊ ခေါင်းတကျိပ်ကို စစ်က တယောက်၊ စစ်က တကျိပ်ကို ဗိုလ်မှူး တယောက်၊ ဗိုလ်မှူးတကျိပ်ကို စစ်သူကြီး တယောက်၊ စစ်သူကြီး တကျိပ်ကို မင်း တယောက်ချုပ်၏။ .....ရဲရင့် စွန့်စား မြဲမြံ တည်ကြည်သော သူရဲတကျိပ်က သက်၍ မင်း တယောက်ဝယ် စစ်သည် သူရဲပေါင်းသည် တသိန်း ဖြစ်၏။

ထိုသူရဲတို့အားဖြင့် ပြည်ရွာငြိမ်းအေးအောင် ထိန်း သိမ်းခြင်း ပြုရာ၌ မင်းကား ဥယျာဉ်မှူးဖြစ်၍ ပြည် ရွာမှာ ဥယျာဉ်သာတည်းဟု ဆက်လက် ဖော်ပြ ပါသည်။

ပျိုးသည့် စိုက်သည့် ပြင်သည့် လုပ်သည့် ဥယျာဉ်သဖွယ်ဖြစ်၏။ ငါ့တွင်မူကား မသန် သည်ကို သန်အောင်၊ မပွင့်သည်ကို ပွင့်အောင်၊ မသီးသည်ကို သီးအောင်၊ မစည်သည်ကို စည်အောင်၊ မပွားသည်ကို ပွားအောင်၊ အစုတ် သင့်သည်ကို အစုတ်နှင့်၊ အခြောက်သင့်သည် ကို အခြောက်နှင့်၊ ချဉ်သင့်သည့် အပင်ကို

အချဉ် မပေါက်ရအောင်၊ ခါးသည့် အပင်ကို မသက်ရအောင်၊ ချိုသည့်အပင်ကို မပြက်ရ အောင်၊ အမြစ်ရှက်သ၍ သြဇာ ပေါ့သည် ပျက်သည်များကို အမြစ်အပင် မရှက်ရအောင် တတ်လှသော ဥယျာဉ်သည် သုတ်သင် သိမ်း ပိုက် စိုက်ပျိုးပြုစုသကဲ့သို့ သာသနာတော် စီးပွား၊ ပြည်သူလူတကာ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ စီးပွား၊ မိမိပြည်နိုင်ငံ၌ရှိသော လူအပေါင်း တို့ကို ကတိတည်စွာ ငယ်သသူကို ကြီးသာ အောင်၊ ကြီးသသူကို အိုသာအောင်၊ အိုသ သူကိုလည်း ချမ်းသာစွာ သေရအောင်

ဟူ၍ ဥယျာဉ်မှူး၏တာဝန်မျိုးသည် မင်း၏တာဝန် သာ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆသည်။ ပြည်သူလူထု၏ ဘဝအခြေအနေကို တတ်စမ်းသလောက် သက် သာ ချောင်ချိုစေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

သာသနာတော် ပြည်သူလူ ရဟန်း စီးပွားကို ဆောင်ပေသည်။ မြင်သ၍ သော ဗိုလ်ပါ အပေါင်း နှင့် ရထားထိန်းလည်း နှင့် သဖွယ် သတ္တဝါ အပေါင်းတို့ကို ဆောင်စေသင့်သည် မဟုတ်လောဟု မိမိကိုယ်ကို လိမ်မာ ကျွမ်း ကြင်သော ရထားထိန်းဟု သဘောထား၍ ပြည်သူလူရဟန်း၏ အစီးအပွားကို ဆောင်ပေ အံ့ဟု နှလုံးထား၏။

ပြည်ရွာ ငြိမ်းချမ်း၍ လူဦးရေ တိုးပွားသည်ကို လည်း အလိုရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အမှုထမ်းတို့တွင် ကြီးကြပ်သူတို့က အိမ်ထောင်လွတ် မြင်လျှင် အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့်ပြု၍ နေရာချထားရန် မှာထား၏။

တို့အဝင်တွင် လင်မရှိသော မိန်းမ အသက် ၄၅ နှစ် ၄၆ နှစ်အရွယ်သည် တောင်းတလုံးနှင့်

၃။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ မြည့်) ၂၃၃

ရှာစား၍ (မည်) သူနှင့် ဖက်၍ အဝင်ဖြစ်ချေ
 တော့မည်။ တိုဝင်းတွင် မယားမရှိဘဲ အမှု
 တော် ရှည်မည့်သူနှင့် အိမ်ပေး(ရော)၏။
 ဟု ဆုံးဖြတ်၍ ဆောင်နှင်းရန် တိုက်တွန်း၏။
 အရွယ်လွန်သော အပျိုကြီးများသာမက အရွယ်
 ရောက်လာသော လူငယ်တို့၏ အရေးကိုလည်း
 ကြည့်ရှုစေသေး၏။

ငါ့တိုင်နက် အစု မည်မျှ၊ မည်သည့် အစုဝယ်
 ဦးရေ မည်မျှ၊ အဝန်း မည်မျှ၊ အမှုထမ်းဝယ်
 လူအိုကျ မည်မျှ၊ သည်အနက် အိမ်ထောင်စိုး
 မည်မျှ၊ ယောက်ျားလပ် မည်မျှ၊ သား မည်မျှ၊
 သမီး မည်မျှ၊ မည်သည့် သက္ကရာဇ် မည်မျှခုက
 သားအရင်း မည်မျှ၊ ယခုသည် သား အထမ်း
 သွင်းလောက်ပြီ၊ သမီး အိမ်နေလောက်ပြီ၊ အစု
 ခြင်းတွင် ခေါင်းအဝန်း၊ သားမိ၊ သားဘ၊
 လင်မပေးဘဲ၊ မယားမပေးဘဲ၊ လက်ယူခြေပင့်
 တမုံ (ဟု) မိဘ ထားခလလျှင် အလုပ်
 အဆောင်ကား မိဘပိုင်၏။ အိမ်မှုရာမှုကို မိဘ
 မပိုင်ချေ။ သည် သူငယ်မတို့ အရွယ်တန်လျှင်
 လေလွင့် တော့မည်။ စိတ် လိုလိုက် လေတော့
 မည်။ ယောက်ျားလပ်နှင့် မိန်းမလပ်ကို မလပ်
 မနေရ အောင် အိမ်ထောင်ပေး၍ အမှုထမ်း
 တယောက်သည် သို့မူ နှစ်ယောက်သုံးယောက်
 ပွားသည်။

ဟု ညွှန်ကြားပါ သည်။ လူဦးရေ တိုးခြင်း၊
 စစ်အင်္ဂါ တိုးခြင်း၊ လုပ်အား တိုးခြင်း တို့ကို ရှည်
 ညွှန်းလျက် အားပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ညွှန်ကြား
 သည့် ဆိုရာ၌လည်း လက်အောက်က ဥာဏ်နှင့်
 ယှဉ်၍ လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းကိုသာ အလို့

အပ်ကြောင်းကို ဖော်ပြလိုသဖြင့်
 ငါ အမိန့်တော် ရှိသည်။ သို့ကို လှေစီးလျက်
 ကျည်းသို့ တက်လျှင် တက်ကို ပစ်ခဲ့သည်
 ဆိုသကဲ့သို့ အမိန့်တော် ရှိသည်ကို ဆိုလျှင်
 အမိန့်တော်အတိုင်းကို စီရင်တော့သည် ဟူ၍
 ကရုတ်ကရက် နင်းကျိုး နင်းကျွန် (မပြုရ) ။
 အချက်အလက် မသိ၊ အယူအငင် မသိ၊ အတိ
 ပလ မပြုစိတ် မမြဲ၊ နှစ်လုံး မမြဲ၊ စီရင်သည်ဟူ၍
 ပြုသည်။ ခွေးလေ အိမ်မသိ အသံထွက်ဆန်း
 ဟောင်း၏ သို့သာ စီရင်သည်

ဟူ၍ မပြုရဟု မှာထား၏။ အမိန့်တော်ကို အဆင့်
 ဆင့်ပေး၍ သဘော အနက်နှင့် အဖြစ်အပျက်ကို
 ဆက်စပ်လျက် မလေ့လာလျှင်

တနေ့ရှစ်ခါ အချိန် ကို သိ၍ တွန်ကြသော
 ကြက်သည် ညွှေသည်ရောက်၍ သတ်စားမည်
 ကို မသိသကဲ့သို့ ..... စစ်သည်၊ ကြောသည်၊
 စီရင်သည်ဟူ၍သာ တဆွဆွနှင့် ပြည် ခြောက်
 ခြား ရွာခြောက်ခြား

သာ ဖြစ်သည်ဟု အဖြေထွက်ကြောင်း လက်တွေ့
 ကိစ္စတခု ဆောင်၍ ရှင်းပြသေး၏။ နန်းတက်၍
 ခရစ်နှစ် ၁၆၃၃ (သက္ကရာဇ် ၉၉၅ ခု) ဘိသိက်
 ခံပြီးသည့်အထိ ပဉ္စင်းမခံစေနှင့် ရဟန်းမခံစေ
 နှင့်ဟု အမိန့်တော်ရှိဘူးသည်မှာ ပြည်ကြီး ဝန်ဖြစ်
 သော ပြန်လည်ထူထောင်ရေး တာဝန်ကို ရှောင်
 လို၍သာ ပရိယာယ်ဖြင့် ရှင်ယောင်ပြုခြင်းကို
 ပိတ်ပင်ခြင်းဖြစ်သည်။ သာသနာတော်၏ အကျိုး
 ကို မလို၍ မဟုတ်ကြောင်း အမိန့်တော်ကို လိုက်နာ
 ဆောင်ရွက်ရသူတို့ သိရမည်ဟု ဖော်ပြပါသည်။ ။

၁၊ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ ပြည့်) ၂၄၀
 ၂၊ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ ပြည့်) ၂၃၃-၅၅

သာလွန်မင်း၏ သဘောထားကို အချုပ်အားဖြင့် ဆိုရသော် ငါကား ဘုန်းကြီးသော မင်းကေရာဇ်ဖြစ်သည်။ မြင်မြင်သမျှ ငါ့ကျေး ငါ့ကျွန် သာဟု ဖိစီးနှိပ်စက်လိုစိတ် မရှိ။ အများပြည်သူ အေးချမ်းသာယာ၍ ပြည်ရွာ တိုးပွား စည်ကားခြင်းကို အလွန် အလိုရှိသည်။ လူဦးရေ ပွား၍ လုပ်အားတိုးခြင်းကိုလည်း လိုသည်။ ထိုသို့ အလိုတော်ကို အထောက်အထား ပြုရန် မင်းမှုထမ်း ဆိုသူတို့ကို ခန့်ထားသုံးစွဲရသော်လည်း ယင်းတို့က ပြဿနာ အတင်အနက်ကို မစူးစမ်း အမိန့်ဟူခါမျှ ဖြင့် တာဝန်မဲ့ ဆင့်ဆိုခြင်းကြောင့် ပြည်ရွာခြောက်ခြားမည်ကို အလွန်စိုးရိမ်၏။ မင်းနှင့်ပြည်သူ ဆက်ဆံရာတွင် ပြည်သူသာလျှင် ပစာနဖြစ်ကြောင်း ရုပ်လုံးပေါ်လျက် ရှိပါသည်။

မင်းနှင့်ပြည်သူ ဆက်ဆံရေးတွင် ပြည်သူအချင်းချင်း တရားစကား အရှက်အတင် ရှိသော အခါ၌ မင်းက ပါဝင် ဆောင်ရွက်ရပုံကိုလည်း ဖော်ပြရပေဦးမည်။ တရားစကားရှိလျှင် ရှင်းလင်းရာ၌ အခြေခံသဘောမှာ

ကြီးသည့် စကားကို ငယ်အောင် ငယ်သည့် စကားကို ပပျောက်အောင် စီရင် ဟု မင်းမိန့်လည်း ရှိ၏။ အစဉ်အလာထုံးလည်း ရှိသည်။ အချုပ်အားဖြင့် ဖြန့်ဖြေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် စံပြုထုံးပုံအနေဖြင့် “ခုံသူမတ်” ခေါ် တရားသူကြီးတို့အတွက် အားထားစရာ ဓမ္မသတ်ဖြတ်ထုံးများ ရှိပါသည်။ ခရစ်နှစ် ၁၆၂၉ (သက္ကရာဇ် ၉၉၁ ခု) ကပင် သာလွန်မင်း အမိန့်တော်နှင့် တောင်ဖီလာပုဂ္ဂိုလ်ကျော်နှင့် ကိုင်းရွာစား မနုရာဇာတို့ စီရင်သော မနုသာရ ရွှေမျဉ်းဓမ္မသတ် ဟု ရှိခဲ့ပြီ။^၁

သာလွန်မင်း၏ ၁၆၂၅ (၉၉၆ ခု) အမိန့်တော် တခုငယ် တရားသူကြီး ၁၀ မျိုးရှိကြောင်းသိရ၏။ ယင်းတို့ကား

- (၁) မြို့၌နေသော တရားသူကြီး
- (၂) မင်းတို့က ထားသော တရားသူကြီး
- (၃) အမှုသည် ၂ ဦး ခွင့်ပြုသော တရားသူကြီး
- (၄) မင်း တရားသူကြီး
- (၅) မြို့ရွာ၌ စီရင်သော တရားသူကြီး
- (၆) သီလသတင်းရှိသော တရားသူကြီး
- (၇) သာယာသောစကားကိုဆိုတတ်သော တရားသူကြီး။
- (၈) အမှုသည်နှစ်ဦး စဉ်းလဲသည်ကို တတ်သိသော တရားသူကြီး
- (၉) အမှု၌တွင်သော တရားသူကြီးနှင့်
- (၁၀) ပုဏ္ဏား တရားသူကြီး

တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတရား သူကြီးတို့ အတွက် လက်ကိုင်ဆောင်ပုဒ်မှာ တရားတွေရာ၌ ပြည်သူတို့ တွင် အဘိုးထက် လက်ခံကြီး မဖြစ်စေရ^၂ ပင် ဖြစ်ပါသည်။ အမှုသည် တရား သူကြီးကို ပေးရသော ကမ်းဘိုးကိုသာ အလိုရှိ၍ အမှုလက်ခံ စစ်ဆေးသည့် ပုံစံမျိုး မဖြစ်စေရဟု ဆိုလိုသည်။

အမှုသည်တို့ အရေးအခင်းရှိသလောက် မပြောမဆို တတ်သည့်အခါ ရွှေဆောင်ရန် ရွှေနေဟူ၍ ရှိ၏။ ယင်းတို့အပေါ်၌ ထိုခေတ်အခါက သဘောထားမှာ အလွန်စိတ်ပါဝင်စားဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။

ရွှေဘဝါးတော်အောက်တွင် အမှုသည်တို့ လဘက်ဦး ကွမ်းဦး ပဏ္ဏာကာရ စားလိမ့် ခေါင်းရပ် ရွှေနေပြု၍ လိုက်သူတို့မှာ ခမည်းတော်(ညောင်ခင်းရမ်းမင်း)လက်ထက် အာဏာ

၁။ မင်းဆုံးပါး (၁၀၀၈ခု) ၃၅၇
 ၂။ ပိဋကသမိုင်း (၁၉၅၉) ၂၃၄-၅၊ Harvey: *Burma*, p. 195
 ၃။ မင်းဆုံးပါး (၉၉၈ခု) ၁၀၅

ထားတော်မူသည့်အတိုင်း ဗောင်းချွန်းပေါင်း
 ၍ အိပ် ၁ လုံး ခွက် ၁ လုံး ယပ်ရိုးဝါကိုင်
 ၍ လိုက်စေ။ ရွှေနေ ခေါ်သူတို့က ခြေကြွ
 ကြေး ၃၇၂ တခေါက်လျှင် ပေးစေ။
 တခေါက်လိုက်ကြေး ၃၇၂ ဖြင့် တိုးပွား၍ မခံ
 စေနှင့်။ တောင်းသူကလည်း မတောင်းစေနှင့်။
 ပေးသူကလည်း မပေးစေနှင့်။ ခမည်းတော်
 ဘုရား အမိန့်တော်ကို ဆန်လှန်၍ ရွှေနေ
 တခေါက်ခေါ်လျှင် ကြေး ၃၇၂ ဖြင့် တိုးပွား
 ၍ တောင်းရမ်းယူလျှင် နှစ်ခွန်းချေရမည်မမှတ်
 နှင့်။ ရွှေနေ ရွှေရပ်ခိုသူမတ်တို့သည် နေ့တိုင်း
 ပင် မုသာဝါဒစကားနှင့် မလွတ်မကင်း နိုင်
 သည်ဖြစ်၍ မြို့တွင်းတွင် မနေစေနှင့်။ မြို့ပြင်မှ
 အစုအကွက်ချ၍ အိမ်ဆောက်နေစေ။ ဝန်တို့
 စီရင်။ သက္ကရာဇ် ၉၆၉ ခု ပထမဝါဆိုလဆန်း
 ၁၀ ရက်နေ့ နှာခံ စမြောင်မှူး လွတ်တွင် ပြန်
 သည့် အမိန့်တော်”

အဆုတ်ကို ကုတ်ဝင်စားသကဲ့သို့”^၁ ပြောသည်ကို
 တရားသူကြီးက ဟန့်တားနိုင်ရမည်။ မဟန့်တား
 နိုင်၍ အဟုတ်ကို မဟုတ် မဟုတ်ကို အဟုတ်ဖြစ်
 ခါ တရားအဆုံးအဖြတ် လိမ့်လည်းလျှင် ပြည်ရွာ
 အလယ်၌ ပြောင်ပြောင် “ခားပြတိုက်သော၊ ထင်
 ထင်ခိုးသော”^၂ သူ ဖြစ်ချေမည်။ ထို့ကြောင့် ရွှေ
 နေသည် တရားရှိသည်ကိုသာ မဆိုမူ၍ စကား
 တစ်တိုင်း ချဲ့ထွင်မှုနှောက်၍ ဆိုလျှင် သေ့ျောင်ကို
 ဆွဲ၍ချစေ^၃ သို့မဟုတ် အချက်တရာရိုက်စေ^၄ ဟု
 အခွင့် အာဏာ ပေး၍ ထားပါသည်။ ရာဇသတ်
 မဇ္ဈသတ်ထိုးပုံနှင့် ဆုံးဖြတ်တတ်ကောင်းသောအမှု
 ဖြစ်လျက် ရွှေနေလုပ်သူက လှည့်ပတ်၍ သက်သေ
 ကင်းမဲ့သော အမှုမျိုးတွင်မှ လုပ်ရသည့် ကမ္ဘာ
 လေးရပ်ဟူသော တရားသေလေးပါတွင် တပါး
 ပါး လုပ်ရလေအောင် ဆွဲဆောင်လျှင်လည်း မြစ်
 တားရမည်ဟု သတိပေးပါသေးသည်။^၅ လွတ်ရုံး၌
 အော်ကြီး ဟစ်ကျယ် အကြမ်းအတမ်းဆိုနေသော
 ရွှေနေငယ်ကိုလည်း အချက် ၁၀၀ ရိုက်ရမည်ဟု
 အမိန့်ရှိပါသေးသည်။^၆ ဆိုသော် ရွှေနေသည် တရား
 သူကြီးကို အမှန်မြင်နိုင်အောင် ညွှန်းနိုင်သူ ဖြစ်
 ကြောင်းကိုကား အသိအမှတ် ပြုပါသည်။^၇ ရွှေနေ
 ကသာ အမှန်တရားကို ဖော်ထုတ်နိုင်လျှင်

သာသနာတော်၏ စီးပွား ပြည်သူလူရဟန်း
 စီးပွား မင်းစီးပွားတိုင်အောင်^၈

ဖြစ်ထွန်းရာ၏ဟု ယုံကြည်၏။ စင်စစ်အားဖြင့်
 လည်း ထိုရွှေနေမျိုးကိုသာ ရွှေနေဟု အခေါ်ခံ
 ထိုက်သည်ဟု သာလွန်မင်းက ယူဆပါသည်။

၁။ မင်းသုံးပါး (၉၆၉ ခု) ၃
 ၂။ မင်းသုံးပါး (၉၉၈ ခု) ၁၀၅
 ၃။ မင်းသုံးပါး (၉၉၈ ခု) ၁၀၇
 ၄။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ခု) ၃၇၇
 ၅။ မင်းသုံးပါး (၉၉၆ ခု) ၃၇

၆။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ခု) ၂၉၇
 ၇။ မင်းသုံးပါး (၉၉၉ ခု) ၁၂၉
 ၈။ မင်းသုံးပါး (၉၉၈ ခု) ၁၀၆
 ၉။ မင်းသုံးပါး (၉၉၈ ခု) ၁၀၆

အမှုအခင်း ဟူသည် တရားမမှု ရာဇဝတ်မှုဟု နှစ်မျိုးရှိရာတွင် တရားမမှုတွင် ခိုးသေးမီးပွား နှုတ်ရောက် လက်လှန် ရောင်းရေးဝယ်တာ အပြင်းအခန့်နှင့် ပစ္စည်းခွဲဝေရသည့် လင်ခန်းမယားခန်း အမှုများပင် ဖြစ်ပါသည်။ ရာဇဝတ်မှု ဟူသည် ကား မင်း၏ အာဏာကို ဖိဆန်သည့် အမှု မှန်သမျှကို ခေါ်ပါသည်။ သို့သော် ရှေးခေတ် အခါက မြို့ရိုး ပြအုံး စည်တော် စသည်တို့ လောကီပညာအလိုက် အင်းရေး အင်းမြှုပ် ပြုရာ တွင် လုပ်နည်းလုပ်ဟန် အရေးအသား ချွတ်ယွင်း သည်ကိုလည်း ပြည်ရွာပျက်စီးကြောင်းဟု ယူဆ သဖြင့် ရာဇဝတ်မှုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် မင်း မှုထမ်းတို့သည် မိမိအား ပေးအပ်ထားသည့် အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်ကို ရသလောက်မသုံးလျှင် သော်၎င်း၊^၁ ရသည့် အဆောင်အရွက်ထက် ပို၍ သုံးလျှင်သော်၎င်း၊ ရသည့် အသုံးအဆောင်ကို ကျစ်လစ်ဖွယ်ရာ အောင် မသုံးမစွဲတတ်၊ မင်း ပရိသတ်အလယ်တွင် နားတောင်းကျွတ်ကျခြင်း၊ ချမှတ်ထားသည့်နေရာတွင် မနေမိခြင်းကိုလည်း ရာဇဝတ်ဟု ယူဆ၍ ကြိမ်ဒဏ် ၁၀၀၀ အထိ အရိုက်ခံရခြင်း၊ အရာမှ နုတ်ပယ်ခြင်း၊ တိုင်ကြီး ထမ်းလိုက်ရခြင်း နှင့် ဆင်စာရိတ် လိုက်ရခြင်း တည်းဟူသော ဒဏ်ကြီးများကို ခံရတတ်ပါသည်။ စီရင်ခြင်း တည်းဟူသော အကြီးဆုံး အပြစ်ဒဏ် ကား တံကျင်လျှိုခြင်း စသည်တို့ဖြစ်၍ လူဆုံ ရာတွင် အပေါင်အလက် ဖွဲ့၍ မည်သူမျှ ယူဆောင် သင်းဂြိုဟ်ခွင့် မပြုခြင်းကား “မကောင်းသဖြင့် စီရင်ခြင်း”ပင် ဖြစ်ပါသည်။^၂

မင်းနှင့် ပြည်သူတို့ အကြားတွင် အမှုဆောင် ရသော အမှုထမ်းတို့အကြောင်းကို ပြောလိုပါ သေးသည်။ အရာကြီး အထူးကြီးများကို အရည် အသွေးအလျောက် မင်းက ခန့်ထားသော်လည်း ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်နှင့် အမှုထမ်း အကွပ် အကြပ် စသော ရာထူးငယ်များ ခန့်ထားရာ၌ ရိုးရာလည်း မှန်စေ၊ ငယ်သားလည်း ကြိုက်စေ၊ မင်းလည်း ကျေနပ်စေ ဟူသော မှန်နှင့် အများ သဘောတူ ရွေးကောက်တင်မြောက်ခြင်း ထုံးစံ ရှိပါသည်။ အမှုထမ်းတို့တွင် ငယ်သား အကဲ အကြီး အကြပ် အမှူး အချုပ်ဟူ၍ အဆင့်ဆင့် ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် နန်းတွင်းအမှုထမ်း ပြည်ရွာ အုပ်ချုပ်ရေး အမှုထမ်း စစ်မှုထမ်း ဟူ၍ အကြမ်း အားဖြင့် သုံးမျိုးခွဲရချေမည်။ နန်းတွင်း အလုပ် သမား တို့တွင် အလုပ်ကြမ်း သဘောမျိုး လုပ်ရသူ တို့ကို အနောက် ဝန်က ကြီးကြပ်ရ ပါသည်။ အနောက်ဝန်၏ စီရင်စုတွင် အထိန်း၊ အချီတော်၊ ကဝါ၊ ကျိုး၊ ကြေး၊ ဘဏ္ဍာတော် ဆက်၊ စားတော်ဆန်ဖွပ်၊ စားတော် သည် (အတွင်း)၊ ငှက်တော်စောင့်၊ ဆူးပန်း တော်လုပ်၊ ဆန်တော် ဆက်၊ ဆွမ်းတော် လောင်း၊ ထီးခတ်လုပ်၊ ထင်းတော်၊ ထမ်းစင် ထမ်း၊ ထုံသင်းသွေး၊ သောင်ကျင်၊ နန်းတော် လုပ်၊ နွားနို့ညှစ်၊ နွားဘဏ္ဍာထိန်း၊ ပေါက်ခွက်၊ ပြည့်တန်ဆာ၊ ဗေဒင်စာပြန်၊ ဗိုင်းတော၊ ရေကြည် တော်၊ ရေဘဏ္ဍာ၊ ရက်ကန်း၊ ဝန်တော်ရွက်၊ သပေါက်၊ သပေါက်မူး၊ သူငယ်တော်၊ သန့်စင် တော်၊ သျမ်းသူငယ်နှင့် သွေးသောက်လူဟောင်း

၁။ မင်းသုံးပါး (၉၉၇ ခု) ၄၆
 ၂။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ ပြည့်) ၂၂၇
 ၃။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ ပြည့်) ၂၃၃
 ၄။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ ပြည့်) ၂၂၃

၅။ မင်းသုံးပါး (၉၉၇ခု) ၇၉
 ၆။ မင်းသုံးပါး ၁၉၃
 ၇။ မင်းသုံးပါး (၉၉၇ ခု) ၅၀-၉

တို့ ပါဝင်ပါသည်။ တွင်းသင်းတိုက်ဝန်က တနန်း
တော်လုံးအတွက် လိုသမျှ နေ့စဉ် စားသောက်
ဖွယ် သစ်သီးဟင်းရွက် အစိမ်းအစိုများကို သွင်း
ရသည်။^၁

နန်းတွင်း၌ ဖျော်ဖြေရန် သဘင်တော် ကိုးစု
ဟူ၍ ပါရှိသေးသည်။^၂ အမျိုးအမည် အားဖြင့်
သျှမ်း အတီးအက၊ ယှမ်း အတီးအက၊ နေ အတီး
အက၊ သက် ကသည်း အတီးအက၊ ယိုးဒယား
အတီးအက၊ တရုတ် အတီးအက၊ ရခိုင် အတီးအက
စသည်ဖြင့် တွေ့ရသည်။^၃ ယင်းတို့မှာ ဆိုတီး
ကခုန် ဖျော်ဖြေရသူများ ဖြစ်၍ နန်းတွင်းသား
မင်းသား မင်းမြေး အမြတ် အစွန့် တို့နှင့် နီးစပ်
လွယ်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အမိန့်တော်
တခုတွင်

(သဘင်တော်) ကိုးစုသားတို့နှင့် ငါ့သား
တော် မြေးတော် မြစ်တော်တို့ သွားလာရာ
တွင် မွေးမြင်သည့်သားတို့ကို မင်းညီမင်းသား
မင်းမျိုး မဆိုစေနှင့်။ သဘင်တော် တို့သာ
ပါစေ။ သဘင်တော်အစု မဟုတ်သည်ကို ဝင်
ထွက် ကူးသန်း၍ မထမ်းစေနှင့်။^၄

ဟု တွေ့ရပါသည်။ သဘင်တော်အစုချင်း အိမ်
သင့်လျှင်မူ သားယောက်ျားရလျှင် ဂျမ်းမှာထမ်း
စေ။ သမီးမိန်းကလေး ရလျှင် မိဖုရားစည်တော်

တီးမှာ ထမ်းစေရပါသည်။ ခရစ်နှစ် ၁၆၃၅
(၉၉၇-ခု) တွင် နန်းသိမ်းပွဲ လုပ်စဉ်က သဘင်
များစွာ ခံ၏။ ထိုစဉ်က အမိန့်တော်တခုမှာ

မြန်မာဆိုင်း မြန်မာအက တလိုင်းဆိုင်း
တလိုင်းအကတို့မှာ ပလာ မကရ။ စုလည်းထုံး
ရွှေကုံးဆင်၍ ကရသည်။^၅

ဟု တွေ့ရသည်။ သည်တကြိမ်တွင်မူ အမိန့်တော်
အထူးထားရပုံ ထောက်လျှင် ထာဝစဉ်အားဖြင့်
ပလာ ကသည်ဟု ယူရန်ရှိနေပါသည်။

အစုအမှုထမ်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်သား
စရာ အချက်များရှိပါသည်။ ယင်းတို့ကား (၁)
အစုသားတို့အတွက် စားမြေ နေမြေ ချပေးထား
ခြင်း၊^၆ (၂) တစုက တစုသို့ ရွက်တင်ကူးပြောင်း
ထမ်းရွက်ခွင့် မရခြင်း၊^၇ (၃) အထူး သဖြင့်
နိမ့်ရာအစုမှ မြင့်ရာ အစုသို့ တက်ခွင့် မရခြင်း၊^၈
(၄) တရွာမှတရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့ မနေရခြင်း၊^၉
(၅) အမှုတော်မရှိလျှင် လယ်ယာ လုပ်ရခြင်း
ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားရခြင်း၊^{၁၀} (၆) လုပ်
ဆောင်ချိန် မပြီးမချင်း ရွာမှ ထွက်ခွာ မသွား
ရခြင်း၊^{၁၁} (၇) မိမိထမ်းဆောင်ရာအမှုတွင် မကျွမ်း
ကျင်သေးလျှင် ကျွမ်းကျင်အောင် အလေ့အကျင့်
ပြုရခြင်း၊^{၁၂} နှစ်တိုင်း ကျား မ အတိုး၊
အပွား၊ သေပျက်၊ ရှောင်၊ ရဟန်းပြု၊ ဒိုမစွမ်း
စာရင်းလုပ်၍ ပေးရခြင်း၊^{၁၃} တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁။ မင်းသုံးပါး (၉၉၇ ခု) ၅၀-၉
၂။ မင်းသုံးပါး ၅၃
၃။ မင်းသုံးပါး (၉၉၇ ခု) ၅၂
၄။ မင်းသုံးပါး ၁၆၆
၅။ မင်းသုံးပါး (၉၉၇ ခု) ၇၄
၆။ မင်းသုံးပါး (၉၉၇ ခု) ၅၂
၇။ မင်းသုံးပါး (၉၉၇ ခု) ၇၀-၁။ ဧမ္မူ (၉၅၉ ခု) ၆၄

၈။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ ပြည့်) ၂၁၀
၉။ မင်းသုံးပါး (၉၉၇ ခု) ၇၄
၁၀။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၇ ခု) ၃၄၀
၁၁။ မင်းသုံးပါး (၉၉၀ ခု) ၉၆-၆
၁၂။ မင်းသုံးပါး ၁၁၄
၁၃။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ ပြည့်) ၂၁၀-၂၁၆
၁၄။ မင်းသုံးပါး (၉၉၇ ခု) ၆၃-၄

အစုအဝန်းနှင့် မနေသော သူနာကြည့် ဆေးဆရာ၊ မန္တန်ဆရာ၊ ပန်းချီဆရာ စသဖြင့် ရှိပါသေးသည်။ ဤတွင် သူနာကြည့်နှင့် ဆေးဆရာ တို့ဖက်ရသလို မန္တန်ဆရာနှင့် ပန်းချီလည်း တွေ့ရသည်။ မန္တန်ဆရာက ရောဂါအနာကင်းပအောင် စစ်နိုင်အောင် အစီအရင်ပြု၍ ပန်းချီ ဆရာက အင်းရေး အရုပ်ရေးပြုရပါသည်။ စစ်ချီသည့်အခါ မှာပင် ဗိုလ်လုပ်သူ တဦးလျှင် မန္တန်ဆရာ တဦးပါလေ့ရှိပါသည်။

ပြည်သူတို့တွင် ရန်အန္တရာယ်ကင်းရန် လောကီ အစီအရင် ပြုရမည်ဟု ယုံကြည်ချက် ထားကြရာ ပန်းချီဆရာက မြို့တော်အဝင် တံခါးမုခ်ဦး ပြအိုးများ၏ မျက်နှာကြက်တွင် ပိတ်ကားကပ်၍ (၁) မြတ်စွာဘုရား မာရ်စစ်သည်ကို အောင်နိုင်ပုံ (၂) မီးကြီးဘေးမှ လွတ်သွားသော ဘုရားလောင်း ငှက် မင်းပုံ (၃) မီးပုံတိုင်းသို့ ခုန်၍ ဆင်းသော်လည်း မီးမလောင်သော ဘုရား အလောင်း ယုန်မင်းပုံ (၄) ဘီလူးစောင့်သော ရေကန်မှ ရေကိုဘုရားလောင်း မျောက်မင်းနှင့် မျောက်တသင်းတို့ကျူးရိုးနှင့် ရေစုတ်၍ သောက်ကြပုံစသည်တို့ကို ရေးဆွဲရပါသည်။ မှတ်သားဖွယ် ကောင်းသော အခြားလောကီ အစီအရင် များမှာ နန်းသိမ်းပွဲတွင် ရေပြည့်အိုးနှင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင် မိန်းမကို တိုက်ခန်း အဆောင်ဆောင်၌ ထားခြင်း၊ စစ်ချီလျှင် ဓာတ်ရိုက်ယတြာဆင်ခြင်း၊ ကောင်းမြတ်သော အခါကို ရွေးချယ်ပြီးမှ အမှုကိစ္စ ဆောင်ရွက်ခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။ ဥဒိန္န မဟာပိန္နဲ စသည်တို့ကို

ပူဇော်ပသသည်မှာလည်း သမရိုးကျ အလုပ်အခုဖြစ်၍ နေပါသည်။

လက်နက်ကိုင်အမှုထမ်းတို့တွင် မြင်း၊ သေနတ်၊ သွေးသောက် နှင့် လှေသင်းတို့ အကြောင်းကို အနည်းငယ် ဖော်ပြရန် ရှိပါသေးသည်။ ထိုတပ်ဖွဲ့တို့၏ အမည် စာရင်းကို သိရခြင်းဖြင့် သာလွန်မင်း၏ လက်ထက်တွင် တိုးတက်လာသောမြန်မာတို့၏ စစ် အင်အား တို့ ခန့်မှန်း နိုင်ပါမည်။ မြင်းတပ်များမှာ (၁) အိမ်ရှေ့မြင်း (၂) အိမ်ရှေ့တော် ပခန်းမြင်း (၃) ကျော်သင်းမြင်း (၄) ကျောက်ဆောက်မြင်း (၅) ကျွန်တော်ဟောင်းမြင်း (၆) ခက်လုံမြင်း (၇) ရေနံမြင်း (၈) စီးတော်မြင်း (၉) စောပြုတ်အိုးမြင်း (၁၀) ဇင်းမယ်မြင်း (၁၁) ညောင်ရမ်းမြင်း (၁၂) ညောင်ရွှေမြင်း (၁၃) တပယင်းမြင်း (၁၄) တရုတ်မြို့ပါမြင်း (၁၅) တောင်ဖက်မြင်း (၁၆) ထန်းတပင်မြင်း (၁၇) ဒဝယ်မြင်း (၁၈) နောက်မြင်း (၁၉) ပုဂံမြင်း (၂၀) ပင်းယမြင်း (၂၁) ပြင်စည်မြင်း (၂၂) ဗမော်မြင်း (၂၃) မိတ္ထီလာမြင်း (၂၄) မြောက်ဖက်မြင်း (၂၅) မြန်မာမြင်း (၂၆) မြို့ပါမြင်း (၂၇) ယူတော်မူမြင်း (၂၈) ရက်ခန့်ကန်စောင့်မြင်း (၂၉) ရွှေသာမြင်း (၃၀) လက်ယာမြင်း (၃၁) လက်ရှေးကြီးမြင်း (၃၂) လက်ရွေးငယ်မြင်း (၃၃) လက်ဝဲမြင်း (၃၄) လင်ဇင်းမြင်း (၃၅) လံဘူးမြင်း (၃၆) သင်တော်မြင်း (၃၇) သင်းကြီး

၁။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ ပြည့်) ၁၂၉
၂။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ ပြည့်) ၃၇၃
၃။ မင်းသုံးပါး (၉၉၉ ခု) ၁၃၇-၈
၄။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ ပြည့်) ၃၇၅
၅။ မင်းသုံးပါး (၉၉၉ ခု) ၄၈-၅၀

၆။ မင်းသုံးပါး ၃၃
၇။ မင်းသုံးပါး ၆
၈။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ ပြည့်) ၁၇၈
၉။ မင်းသုံးပါး ၃၅-၁၁၄
၁၀။ မင်းသုံးပါး ၃၂-၂၅၆

မြင်း (၃၀) သျမ်းမြင်း (၃၉) သျမ်းနက်မြင်း နှင့် (၄၀) သျမ်းသူငယ်မြင်းဟူ၍ မြင်းတပ် လေး ဆယ် ရှိပါသည်။

သေနတ် တပ်ဖွဲ့များမှာ (၁) အိပ်ဖန်တော် သေနတ် (၂) အိမ် သာ တော် သေနတ် (၃) ကုလားပျို သေနတ် (၄) တံတား ဦး သေနတ် (၅) နောက်တော်ပါသေနတ် (၆) ပင်းယ သေနတ် (၇) ဘရင်ဂျီသေနတ် (၈) မြေနန်းတော် သေနတ် (၉) ရွှေမြို့တော် သေနတ် (၁၀) ဝန်းကျင်သေနတ်နှင့် (၁၁) သူငယ်သေနတ်ဟူ၍ တဆယ့်တစ်ဖွဲ့ တွေ့ရပါသည်။ အမြောက်တပ်ဖွဲ့ ဟူ၍လည်း ရှိ၏။

သွေး သောက် စုများ မှာ (၁) ကြခတ်စား သွေး သောက် (၂) ချမ်း သာ ရွာ သား သွေး သောက် (၃) စည်သူရွာစား သွေးသောက် (၄) ဇိက်သင်ရံ သွေးသောက် (၅) တပ်ရွာစား သွေး သောက် (၆) ထန်းဘပင်ရွာစား သွေးသောက် (၇) ဒန္တသီရိ သွေးသောက် (၈) နန္ဒစည်းသူ သွေးသောက် (၉) ပေကျင်းစား သွေးသောက် (၁၀) ပေါက်အိုင်စား သွေးသောက် (၁၁) ပေါက်ကံစား သွေးသောက် (၁၂) ပေါက်တိုင်စား သွေးသောက် (၁၃) မထီးလှိုစား သွေးသောက် (၁၄) မူးဝစား သွေးသောက် (၁၅) ရေချမ်းစား သွေးသောက် (၁၆) ရဲကမ္မ သွေးသောက် (၁၇) ရဲစက္က သွေးသောက် (၁၈) ရဲဇေယ သွေးသောက် (၁၉) ရဲ တေ ဇ သွေး သောက် (၂၀) ရဲဒေဝ သွေးသောက် (၂၁) ရဲဓမ္မ သွေးသောက် (၂၂) ရဲသီဟ သွေးသောက် (၂၃) ရဲသိဗံ သွေးသောက် (၂၄) ရဲ သူ ရ သွေး သောက် (၂၅) ရဲ သင်း ရံ သွေးသောက် (၂၆) ရှင်ထွေးထို သွေးသောက်

(၂၇) ရွာမစား သွေးသောက် (၂၈) ရွာမကြီး စား သွေးသောက် (၂၉) ရွာသာယာစား သွေး သောက် (၃၀) ရွက်သင်ရံ သွေးသောက် (၃၁) လင်းငယ်ကြီးစား သွေးသောက် (၃၂) ဝေသုန္ဒရ သွေးသောက်နှင့် (၃၃) သာလှပင်စည်စား သွေး သောက် ဟူ၍ သွေး သောက် စု သုံးဆယ့်သုံးစု ရှိပါသည်။

လှေသင်းတွင် (၁) အရွှေ ဝင်း သပြေလှော် ကား (၂) အီကင်းလှော်ကား (၃) ကောင်းမစစ် လှော်ကား (၄) ပ ကိုး နိုင် ငံ ကျော် လှော် ကား (၅) ပွဲတိုင်းကျော် လှော်ကား (၆) ပြည်လုံးအံ့ လှော်ကား (၇) ပြည် လုံး ကျော် လှော်ကား (၈) ဗြဲတရော် လှော်ကား (၉) ဘုန်းတော်နိုင်ငံ လှော်ကား (၁၀) ရန်နိုင်ပြည်လုံးယူ လှော်ကား (၁၁) လက်ဝဲဝင်း လှော်ကား (၁၂) လက်ျာ ဝင်း လှော်ကား (၁၃) သာရကလှော်ကား (၁၄) သ ရ မိ မာန် လှော် ကား နှင့် (၁၅) သူရဲတုလွတ်လှော်ကား ဟူ၍၎င်း၊ (၁) လက်ဝဲ မြင်းလှေ (၂) လက်ျာမြင်းလှေ (၃) ဓာဝတီလှေ (၄) အမြောက်ကင်း ရွှေလောင်းကြီး ဟူ၍၎င်း၊ (၁) နေီဖောင် (၂) ကရဝိတ်ဖောင် (၃) စက္က ဝတ်ဖောင် (၄) ဇီဝစိုးဖောင် (၅) တိုးဖောင် (၆) ဒသရူပဖောင် (၇) ပဉ္စရူပဖောင် (၈) မိကျောင်း ဖောင် (၉) ရွှေဟင်းသာဖောင် (၁၀) သတ္တရူပ ဖောင် (၁၁) သင်္ကန်းဖောင်တို့ဟု၎င်း အစုစု ၃၀ ရှိပါသည်။ ဤမျှ လက်နက်အင်အား ရှိသဖြင့်လည်း အကွဲကွဲရှိနေသော မြန်မာနိုင်ငံကို ပြန်၍ စုစည်း နိုင်လျက် ယိုးဒယား ရခိုင်တို့က သံတမန်လွတ်၍ အသာတကြည် မဟာမိတ် ဖြစ် လိုကြောင်း တောင်းခံလာခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

၁။ မုန်နန်း တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၂၀၃၊ ၂၀၉၊ ၂၁၉ ကြည့်။

ကျွန်တို့အကြောင်းကို အနည်းငယ် ပြောရန် လိုပါသေးသည်။ ကျွန်သည် သခင်၏ ထိန်းအုပ် ရသော အစုအငန်းတွင် အမှုထမ်းဖြစ်လာနိုင်ခွင့် ရှိသည်ဟုသာ သိရ၏။ ကျောင်းဘုရား ကျွန်ကား မနှစ်မြို့ဖွယ် ဖြစ်သောကြောင့် ရှောင်ကြဉ်ကြရ ခြင်း မဟုတ်ပါ။ အစိုးရသော မင်းက သာသနာကို ဦးစားပေးသဖြင့် ကျောင်းကျွန်နှင့် အခြား ကျွန် အိမ်သင့်လျှင် အခြား ကျွန်က ကျောင်းကျွန် ဖက်ကို ပါရသောကြောင့် လူအရေအတွက် ဆုံး ရှုံးရသဖြင့် ကျောင်းဘုရားကျွန်နှင့် အိမ်ထောင် ဖက်ခြင်း မပြုရဟု မင်းမိန့်ထား၍ တားမြစ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ကျောင်း ဘုရား ကျွန်ကို မနှစ်လိုဖွယ်အမျိုးဟု ထိုခေတ်က မယူ ဆချေ။

နောက်ဆုံးအားဖြင့် ထိုခေတ် ဗုဒ္ဓသာသနာ၏ အခြေအနေကို ဖော်ပြရပေမည်။ မင်းဖြစ်သူက ရဟန်းတော်များ မကောင်းမှုပြုရန် ရှက်ခြင်း၊ ကျင့်ဝတ်၌ လေးစားခြင်း၊ အလေ့အလာအားဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းတို့နှင့် အလွန်တရာ ပြည့်စုံစေလို၏။ လူဖြစ်ခဲ့ခြင်း၊ ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့် ကြွခဲ့ခြင်း၊ ဗုဒ္ဓ သာသနာ၌ သက်ဝင်ယုံကြည်ခဲ့ခြင်း၊ ဗုဒ္ဓသာသနာ တော်ထမ်း ရဟန်းဖြစ်ခဲ့ခြင်း ဟူသော ခက်ခဲခြင်း လေးပါးစလုံးကို ရထားသော ရဟန်းသည် စင် ကြယ်သော အကျင့်ရှိလျှင် အတိုင်းထက်အလွန် အကျိုးရှိရာ၏။ ရဟန်းပြုကြသောသူတို့ကို ဆန်း စစ်လျှင် (၁) ရဟန်းဘဝ၌ ဆရာတော်ကြီး ဖြစ် လို၍ ရဟန်းပြုခြင်း (၂) ရဟန်းဘဝ၌ ရအပ် သော အကျိုးလို၍ ရဟန်းပြုခြင်း (၃) ကြွေးမြီ များသောကြောင့် ရဟန်းပြုခြင်း (၄) သူ့ကျွန်

ဘဝမှ လွတ်လို၍ ရဟန်းပြုခြင်း (၅) အဆွေ အမျိုးတို့ကို ထောက်ပံ့လို၍ ရဟန်းပြုခြင်း ဟူ၍ သာ များသောအားဖြင့် တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓါယုံကြည်ချက်မရှိသော ရဟန်းကို စစ်ဆေး ရှာဖွေ၍ လူဝတ်လဲစေဟု ခရစ်နှစ် ၁၆၃၆ (သက္ကရာဇ် ၉၉၈ ခု ဝါခေါင် လပြည့်ကျော် ၆ ရက်နေ့) က အမိန့်တော်တရပ် ထုတ်ပြန် ဘူး၏။

တဖက်မှ သန့်စင်သော ရဟန်းကို အလိုရှိသလို တဖက်မှ သာသနာမြေနှင့် မင်းမြေ အရှက်အတင် မရှိအောင် ခြားနား၍ ပေးပေ၏။ ခရစ်နှစ် ၁၆၃၇ (သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခု နထွေလဆန်း ၂ ရက်နေ့) အမိန့်တော်တွင် ရှေးကျောက်စာ များကို လေ့လာဖတ်ရှု၍ အရပ်ရပ် သာသနာ မြေစာရင်းကို၎င်း ကျောင်းဘုရား စာရင်းကို၎င်း လုပ်စေ၏။ ယိုယွင်း ပျက်စီးသည်ကို ပြင်စေ၏။ သံသိကပစ္စည်းကို ထင်ရှားအောင် နယ်ခြား မှတ် တိုင်စိုက်စေ၏။ ကျောက်စာသစ် ရေးထိုးစေ၏။ ကုန်ကျသည့်စရိတ်ကို လက်ဆောင်ရသည့် ပစ္စည်း နှင့် တရားကွမ်းဘိုးမှယူ၍ သုံးရ၏။ ခရစ်နှစ် ၁၆၃၈ ခုနှစ် (သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်) တွင် သာသနာတော်ကို အထူးပြု၍ထောက်ပံ့၏။ ဘုရား ဟောင်း ကျောင်းဟောင်း စရပ်တန်ဆောင်း ဟောင်းများကိုပြင်၏။ ဘုရားများစွာ၌ထီးတင်၏။ ဘုရားဆင်းတုများစွာ ကျိုးပဲ့သည်ကို စု၍ပြင်၏။ ပိဋကတ်တော်အစုံစုံကို အသစ်ရေးစေ၏။ တိုင်း သူပြည်သားကိုလည်း သာသနာ၌ လေးစားသမှု ပြုစေ၏။ မင်းမူထမ်းတို့ လမ်းခရီး၌ ဝေါ ဆင် မြင်း ရထားနှင့်သွားစဉ်မှာပင် ရဟန်း သာမဏေ များ

၁။ မင်းသုံးပါး (၉၉၈ ခု) ၈၉-၉၄
၂။ မင်းသုံးပါး (၉၉၉ ခု) ၁၁၁-၁၅

၃။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ ပြည့်) ၂၁၄
၄။ မင်းသုံးပါး (၁၀၀၀ ပြည့်) ၁၈၄-၇

မြေ အရုပ်အရှင်းရှိလျှင် မင်းမြေကိုအနစ်နာခံ၍
 ဖြေရှင်း၏။ ကျောင်းဘုရားကျွန်နှင့် မင်းကျွန်
 သင့်နေလျှင် မင်းကျွန်ကိုအဆုံးခံ၏။ ထို့ကြောင့်
 ဘုရားကျွန်နှင့် ရိုးရိုးလူတို့ မသင့် မနေရာဟု တား
 မြစ်ရာကအစ ဘုရားကျွန်တို့ကို မဆက်ဆံရသော
 လူစုဖြစ်သွားဟန်တူ၏။ မူလရည်ရွယ်ချက်မှာ ထိုသို့
 မဟုတ်ကြောင်း သိရပါသည်။ ဤအချက်များ
 ကြောင့် သာလွန်မင်းဆောင်ရွက်သမျှ အောင်မြင်
 ၍ လူအများ၏ ပါဝင်ကူညီအားပေး ဆောင်ရွက်
 ခြင်းကိုပါ တွေ့ရသည်။ ပြည်သူ့အင်အား ပါလာ

သောအခါတွင်မှလည်း တာရှည်စွဲမြဲသော အောင်
 မြင်မှုကိုရ၍ ပြည်ရွာငြိမ်းချမ်းပါသည်။ ပြည်သူတို့
 ရွှင်လန်းဝမ်းသာလျက် ခေတ်သစ် စနစ်သစ်သို့
 ကူးပြောင်း လာသော စံပြုခေတ် ဖြစ်သည်ဟု
 သာလွန်မင်း၏ခေတ်ကို ခေါ်နိုင်ပါသည်။ တဖက်မှ
 ပေါ်တူကီတို့၏ နယ်ချဲ့ခြင်းကို ထိရောက်အောင်
 တားဆီး ပိတ်ပင် နိုင်သော ခေတ် ဖြစ်ပါသည်။
 တနည်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကိုလိုနီနယ်ချဲ့ကို
 ပထမဦးဆုံး အောင်နိုင်သော အခါဟု ခေါ်နိုင်
 ပါသည်။

